

Tüketici Sonrası Tekstil Atıklarının Geri Dönüşümü ve Alçı Duvar Panosu Sanatı *

Recycling of Post-Consumer Textile Waste and Plasterboard Art

ÖZET

Tüketici sonrası tekstil atıkları, özellikle giysi ve kumaşlar, çevre üzerinde büyük bir olumsuz etki yaratmaktadır. Her yıl milyonlarca ton tekstil atığı, geri dönüşüm işlemi yapılmadan çöplüklere gönderilmektedir. Bu atıkların geri dönüştürülmesi, doğal kaynakların korunmasına, enerji tüketiminin azaltılmasına ve çevre kirliliğinin engellenmesine yardımcı olmaktadır. Tekstil atıklarının geri dönüşümü, yeni tekstil ürünlerine, veya farklı yapı malzemelerine dönüştürülebilir. Tekstil endüstrisi, çevreye ciddi etkiler bırakırken, atıkların geri kazanımı ve yeniden kullanımı büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışma, tüketici sonrası tekstil atıklarının geri dönüşümünü inceleyerek, bu atıkların sanat alanında nasıl kullanılabileceğine dair perspektif sunmaktadır. Çalışma, tekstil atıklarının alçı duvar panosu sanatında nasıl kullanılabileceği üzerine odaklanmaktadır. Alçı duvar panosu sanatı, duvar dekorasyonlarında kullanılan bir teknik olup, tekstil atıkları bu süreçte malzeme olarak değerlendirilmektedir. Bu tür bir geri dönüşüm, hem çevre dostu hem de yaratıcı bir sanat formu yaratma potansiyeline sahiptir. Kumaş ile yapılan alçı duvar panosu sanatı, geleneksel duvar süslemelerinde kumaş ve alçıyı bir arada kullanarak yapılan bir sanat türüdür. Bu sanatta, estetik tasarımlar yaratmak için alçı ve kumaş çeşitli figürlere dönüştürülmektedir. Ayrıca, kumaşın dokusu, renkleri ve desenleri, alçı ile birleşerek daha derinlikli ve dokusal bir görünüm elde edilmektedir. Alçı panolar, mekanlarda görsel zenginlik yaratmaktadır. Hem çevresel hem de sanatsal açıdan, tekstil atıklarının geri dönüşümü ve alçı panoların kullanımı, sürdürülebilirlik ve yaratıcı çözümler açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Tekstil atıklarının sürdürülebilirliğine ilişkin yapılan çalışmada atık pamuklu kumaşlar duvar panosu yapılarak değerlendirilmiştir. Atıkların alçı malzeme ile birleşerek sanat eserlerine dönüşümüne dair örnekler sunulmaktadır. Sonuç olarak, tüketici sonrası tekstil atıklarının geri dönüşümü, sürdürülebilir sanat ve çevre dostu tasarım için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu süreç, sadece atıkların değerlendirilmesini sağlamaz, aynı zamanda sanat ve tasarım alanında yeni yaklaşımlar geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tekstil atıkları, geri dönüşüm, alçı duvar panosu, sanat, sürdürülebilirlik, çevre dostu tasarım.

ABSTRACT

Post-consumer textile waste, especially clothing and fabrics, has a significant negative impact on the environment. Every year, millions of tons of textile waste are sent to landfills without being recycled. Recycling these wastes helps conserve natural resources, reduce energy consumption, and prevent environmental pollution. Textile waste can be recycled into new textile products or transformed into different construction materials. The textile industry, while having a considerable environmental footprint, highlights the importance of recovering and reusing waste. This study examines the recycling of post-consumer textile waste and presents perspectives on how these wastes can be used in the field of art. The focus is on how textile waste can be utilized in plaster wall panel art. Plaster wall panel art is a technique used in wall decoration, where textile waste is used as a material in this process. Such recycling offers the potential to create both eco-friendly and creative art forms. Fabric-based plaster wall panel art is a type of art that combines fabric and plaster in traditional wall decoration. In this art form, plaster and fabric are transformed into various figures to create aesthetic designs. Additionally, the texture, colors, and patterns of the fabric, when combined with plaster, produce a more dimensional and textured appearance. Plaster panels add visual richness to spaces. From both an environmental and artistic standpoint, the recycling of textile waste and the use of plaster panels provide important opportunities for sustainability and creative solutions. In a study related to the sustainability of textile waste, waste cotton fabrics have been utilized to create wall panels. Examples of how waste materials can be transformed into art pieces when combined with plaster are presented. In conclusion, the recycling of post-consumer textile waste constitutes an important resource for sustainable art and eco-friendly design. This process not only ensures the utilization of waste, but also offers the potential for developing new approaches in the fields of art and design.

Keywords: Textile waste, recycling, plasterboard panel, art, sustainability, eco-friendly design

Dilber Yıldız¹

How to Cite This Article

Yıldız, D. (2025). "Tüketici Sonrası Tekstil Atıklarının Geri Dönüşümü ve Alçı Duvar Panosu Sanatı" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:11, Issue:3; pp:494-508. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15062730>

Arrival: 27 January 2025
Published: 25 March 2025

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri Bölümü, Tekirdağ, Türkiye Orcid: 0000-0002-2211-061X

GİRİŞ

Tekstil endüstrisi, hızla büyüyen ve küresel ölçekte büyük çevresel etkiler yaratan bir sektördür. Özellikle tüketici sonrası tekstil atıkları, çevre üzerinde önemli bir kirlilik kaynağı oluşturmakta ve bu atıkların yönetimi, sürdürülebilirlik adına büyük bir zorluk teşkil etmektedir. Günümüzde, tekstil endüstrisi, üretim aşamasında olduğu kadar tüketici sonrası dönemde de çevre üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Tekstil endüstrisi, dünya genelinde önemli bir çevresel kirleticidir.

Tüketici sonrası tekstil atıkları, büyük bir geri dönüşüm potansiyeline sahip olmasına rağmen çoğunlukla atılmakta ve çevreyi olumsuz etkilemektedir. Özellikle giysi atıkları, hızla artan bir çevresel sorun haline gelmiştir. Geri dönüşüm ve yeniden kullanım, bu atıkların çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için kritik bir stratejidir. Çalışma, tüketici sonrası tekstil atıklarının geri dönüşümü sürecini ele almakta ve bu atıkların alçı duvar panosu sanatında nasıl kullanılabileceği üzerine odaklanmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, geri dönüştürülmüş tekstil atıklarının sanatsal bir biçimde değerlendirilmesini sağlayarak, hem çevresel hem de estetik açıdan sürdürülebilir bir çözüm sunmaktır. Aynı zamanda , tekstil endüstrisinin ve tüketici sonrasındaki tekstil atıklarının çevresel etkilerini azaltmak ve alçı duvar panosu sanatıyla entegrasyonunun olanaklarını keşfetmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sorusu ise, “Tekstil atıkları, alçı duvar panosu sanatında nasıl işlenebilir ve bu süreç çevresel faydalar sağlarken estetik bir değer oluşturabilir mi?” şeklinde belirlenmiştir. Bu çalışma, tekstil atıklarının sanatsal bir alanda kullanılmasının sürdürülebilirlik bağlamında nasıl katkılar sağlayabileceğine dair perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

Tekstil atıklarının geri dönüşümü, çevre bilincinin arttığı günümüzde önemli bir konu haline gelmiştir. Tekstil endüstrisi, özellikle hızlı moda (fast fashion) nedeniyle büyük bir atık üretmektedir. Bu atıkların geri dönüşümü, ekolojik dengenin korunmasına katkıda bulunmakla birlikte, yeni yaratıcı alanların da açılmasına olanak tanımaktadır.

Alçı duvar panosu sanatı, görsel ve işlevsel bir sanat dalı olarak, atıkların farklı bir biçimde değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Çalışmalar, tekstil atıklarının çeşitli endüstriyel süreçlerde kullanıldığına dair örnekler sunmakta, ancak sanatsal bağlamda bu alanda çok sınırlı sayıda uygulama bulunmaktadır. Bu çalışmanın literatüre katkısı, tekstil atıklarının yalnızca çevre dostu bir malzeme olarak geri dönüştürülmesi değil, aynı zamanda sanatsal bir ifade biçimi olarak da işlenebileceğini ortaya koymaktadır. Bu noktada, tekstil atıklarının alçı duvar panosuna entegre edilmesi, her iki alanın birleşimiyle çevresel ve sanatsal bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma, literatür taraması, atık yönetimi ve geri dönüşüm süreçlerinin incelenmesi ile nitel bir araştırma olarak yürütülmüştür. Literatürde, tekstil atıklarının geri dönüştürülmesi konusunda birçok yöntem ve teknik mevcuttur. Ancak, bu atıkların estetik ve sanatsal bir forma dönüştürülmesi üzerine çok az çalışma bulunmaktadır.

Uygulamalı bir yöntem olarak, tekstil atığı (pamuk kumaşlar) seçilerek alçı duvar panolarına dahil edilmiştir. Tekstil atıkları (kumaş artıkları) alçı karışımına dahil edilerek farklı sanat panoları oluşturulmuş, alçı malzemesinin içine yerleştirilen tekstil atığı kumaşlar, farklı dokusal ve görsel etkiler yaratacak şekilde işlenmiştir. Bu panoların estetik, dayanıklılık ve çevresel etkileri değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgular, tekstil atıklarının geri dönüşümünün alçı duvar panosu sanatına entegre edilmesinin önemli avantajlar sunduğunu ortaya koymuştur. Tekstil atıklarının alçı duvar panosu sanatında kullanıldığında, görsel açıdan estetik bir değer oluşturduğunu ve çevresel faydaların sağlandığını göstermektedir. Tekstil atıkları, alçının doğal dokusu ile birleştiğinde ilginç görsel efektler yaratmakta ve duvar panolarına özgün bir karakter kazandırmaktadır. Özellikle eski giysiler, kumaş parçaları, iplikler ve benzeri materyallerin alçı ile karıştırılması, sanatçılara farklı dokular ve desenler oluşturma olanağı sunmaktadır. Pamuklu ve yünlü tekstil atıkları, alçının içine entegre edildiğinde, yüzeydeki dokusal farklılıklar ortaya çıkmakta, bu da eserlerin daha dinamik bir görünüm kazanmasını sağlamaktadır.

Tekstil atıkları, geri dönüştürülerek alçı duvar panolarında hem strüktürel hem de estetik açıdan kullanılabilir hale gelmektedir. Ayrıca, geri dönüştürülen materyallerin kullanılması, çevresel sürdürülebilirlik açısından önemli bir katkı sunmakta ve sanatın çevre ile ilişkisinin yeniden şekillenmesine olanak tanımaktadır. Yapılan deneysel çalışmalar, tekstil atıklarının işlenmesinin ve sanata dönüştürülmesinin potansiyelini gözler önüne sermektedir.

Çalışma, tekstil atıklarının geri dönüşümünün, sanatsal bir biçimde değerlendirilebileceğini ve alçı duvar panosu sanatında kullanılarak hem çevresel hem de estetik açıdan fayda sağlanabileceğini ortaya koymaktadır. Bu tür bir geri dönüşüm uygulaması, sanatçılar için yeni bir ifade biçimi sunarken, aynı zamanda çevre bilincinin artırılmasına katkıda bulunmaktadır.

Çalışmanın bulguları, tekstil atıklarının sanatsal süreçlerde kullanılması fikrinin, özellikle sürdürülebilir sanat projeleri için potansiyel taşıdığını göstermektedir. Gelecek çalışmalar, bu tür projelerin daha geniş ölçekli uygulamalarını araştırarak, daha fazla sanatçıyı bu tür sürdürülebilir uygulamalara yönlendirebilir. Araştırmacılara ve uygulayıcılara öneri olarak, tekstil atıklarının çeşitli sanat formlarında nasıl entegre edilebileceğine dair daha fazla deneysel çalışma yapmaları ve geri dönüşüm süreçlerinin teknik yönlerine odaklanmaları tavsiye edilmektedir. Ayrıca, bu yöntem, endüstriyel tasarım ve iç mekan dekorasyonunda da kullanılabilir olacak yenilikçi bir yaklaşımdır. Bu yenilikçi yöntem, tekstil atıklarının başka bir değere dönüştürülmesiyle, geri dönüşüm sürecinin toplumsal anlamda daha geniş bir kitleye yayılmasına olanak tanıyabilir. Gelecekte, tekstil atıklarının sanatla birleşmesi üzerine daha fazla araştırma yapılması ve bu alanda sanatsal çalışmaların teşvik edilmesi önerilmektedir.

Tekstil endüstrisi, dünyadaki en büyük sanayi sektörlerinden biri olmasının yanı sıra, çevresel etkileri ile de önemli bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle, tüketici sonrası tekstil atıkları (bitmiş, kullanılmayan veya eski giysiler ve kumaşlar), giderek büyüyen bir atık kaynağı oluşturmakta ve bu atıkların yönetilmesi çevresel anlamda büyük bir meydan okumadır. Ancak, geri dönüşüm ve yaratıcı sanatlar sayesinde, bu atıkların değerlendirilmesi ve yeniden kullanımı mümkün hale gelmektedir.

Tekstil endüstrisi, dünya çapında çevresel etkileri ve atık üretimi ile dikkat çekmektedir. Özellikle tüketici sonrası tekstil atıkları, geri dönüşümü zor olan ve çoğunlukla çöplüklere giden materyaller arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, bu atıkların geri dönüştürülmesi, çevresel kirliliği azaltmak ve kaynakları verimli kullanmak için önemli bir adımdır. Ayrıca, tekstil atıklarının sanatsal bir şekilde kullanılması, yeni ve yaratıcı bir dönüşüm süreci sunmaktadır.

Alçı duvar panosu sanatı, bu tür atıkların bir sanat formuna dönüşebileceği bir alan olarak öne çıkmaktadır. Alçı duvar panosu sanatı; tekstil atıklarının estetik bir şekilde yeniden işlenmesine olanak tanıyan bir yöntem olarak, çevresel sürdürülebilirlik ve sanatın birleşim noktalarından biridir. Bu makalede, tüketici sonrası tekstil atıklarının geri dönüşümü ile ilgili genel bir bakış sunulacak, ardından bu atıkların alçı duvar panosu sanatında nasıl değerlendirilebileceği tartışılacaktır.

Çalışmanın amacı

Tüketici sonrası tekstil atıklarının geri dönüşümü ve alçı duvar panosu sanatı, hem çevresel sürdürülebilirliği artırmak hem de tekstil atıklarının sanatsal bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak amacıyla ele alınan bir çalışmadır. Bu çalışmanın temel amacı, moda ve tekstil sektörüne dair tüketici sonrası oluşan atıkların doğaya zarar vermeden değerlendirilmesi, bu atıkların yaratıcı bir biçimde geri dönüştürülerek sanatsal eserlere dönüştürülmesidir. Ayrıca, alçı duvar panosu sanatı kullanılarak tekstil atıklarıyla yapılacak tasarımlar aracılığıyla estetik ve fonksiyonel bir birleşim yaratılmak istenmektedir.

Bu süreç, tekstil atıklarının sadece geri dönüştürülmesiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda bu atıklardan yeni ve değerli sanat eserlerinin yaratılması amacını da taşır. Böylelikle, hem çevre kirliliğinin azaltılması hem de sanatsal üretimin teşvik edilmesi hedeflenir. Bu çalışma, aynı zamanda atık materyallerin bir kaynak olarak görülmesi gerektiği anlayışını yaymayı amaçlamaktadır.

Çalışmada yöntem

Çalışmanın ilk kısmı literatür taraması, atık yönetimi ve geri dönüşüm süreçlerinin incelenmesi ile nitel bir araştırma olarak yürütülmüştür. İkinci kısmı tüketici sonrası tekstil atıkları toplanmıştır. Alçı duvar panosu sanatı tasarım aşaması için tekstil atıkları, alçı duvar panosu sanatı ile entegre edilecek şekilde tasarlanmıştır.

Atık kumaşlar tuvale entegre edilmek üzere çeşitli şekillerde (doku, renk, desen) kullanılmıştır. Sanatsal yaratım ve teknik uygulamalar atık tekstil malzemeleri, alçı yüzey üzerinde yaratıcı bir şekilde yerleştirilmiştir. Bu aşamada, sanatçıların bireysel tasarımları ve tercihlerine göre kumaşlar, alçıya gömülerek özgün eserler oluşturulabilmektedir. Alçı panolar üzerinde desenler, heykelsi formlar ya da doku odaklı çalışmalar yapılmıştır.

Bu süreçte, alçının sertleşmesi ve kumaşların estetik bir biçimde yerleştirilmesi sağlanmıştır. Alçı panosu tamamlandığında gözden geçirilip detaylar üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Bu yöntemle, çevresel bir sorun olan tekstil atıkları, sanatsal ve estetik bir değer kazanarak geri dönüştürülmüştür. Hem çevresel hem de kültürel açıdan önemli katkılar sağlanmıştır.

TEKSTİL ATIKLARININ GERİ DÖNÜŞÜMÜ

Tekstil fabrikalarında üretim sürecinde ortaya çıkan veya tüketicilerin tüketim sonrası çıkan atıklara tekstil atıkları denilmekte, tüketim öncesi ya da tüketim sonrası olarak sınıflandırılmaktadır. Tüketim sonrası atıklar, tüketicinin

artık kullanmadığı ve atmaya karar verdiği, herhangi bir giysi ya da tekstil materyallerinden yapılan ev eşyalarıdır. Bu materyaller ya çok eskidikleri ve yıprandıkları için ya da modası geçtiği için atılmaktadır (Üçgül & Turak, 2015, s.40). Tekstil atıkları üç ana grup altında toplanmaktadır. Birincisi suni ip fabrikalarından çıkan atıklar, ikincisi tekstil imalatı atıkları, üçüncüsü ise tüketicilerin tekstil atıklarıdır (Kozak, 2010, s. 65).

Tekstil atıkları genellikle pamuk, yün, polyester ve diğer sentetik kumaşlardan oluşur. Bu malzemelerin her biri, geri dönüşüm sürecinde farklı işlemler gerektirir. Doğal kumaşlar, biyolojik olarak çözünebilen malzemeler olup, bu kumaşların geri dönüştürülmesi, hem çevre dostu hem de enerji verimliliği açısından avantajlıdır. Öte yandan, sentetik kumaşlar, genellikle geri dönüşüm işlemleri sırasında daha fazla enerji tüketir, ancak özel işlemlerle bu kumaşlar da geri dönüştürülebilir. Tekstil geri dönüşüm malzemeleri tüketici öncesi ve tüketici sonrası atıklar olmak üzere Tekstil Geri Dönüşüm Kurumu'na (Council for Textile Recycling) göre iki grupta sınıflandırılmaktadır (Cuc & Vidovic, 2011).

Tüketici Sonrası Tekstil Atıklarının Geri Dönüşümü

Tüketiciler tarafından kullanılmış fakat daha fazla ihtiyaca cevap veremeyen ve kullanılmayan hazır giyim veya tekstil ürünleri kullanım sonrası atıklardır (Wang, 2006 ve Muthu, 2018, Türemen vd., 2019, s.806). Tüketici sonrası tekstil atıkları, giysi ve diğer tekstil ürünlerinin kullanım süresinin sonunda atılmak üzere terk edilen malzemeleri ifade etmektedir. Bu atıkların geri dönüşümü, hem çevresel hem de ekonomik açıdan son derece önemlidir.

Tüketici sonrası tekstil atıkları, bireylerin kullanmadığı veya eskiyen giysi, ev tekstili (yastık kılıfı, nevresim, masa örtüsü vb.) ve diğer tekstil ürünlerinden oluşmaktadır. Bu tür atıklar, genellikle giysi üretimi sırasında kullanılan malzemelerden (pamuk, polyester, yün, vb.) ve bunların karışımından oluşmaktadır. Tekstil atıkları, üretim aşamasında (endüstriyel atıklar) ve tüketici sonrası atıklar olarak iki ana gruba ayrılmaktadır. Tüketici sonrası atıklar ise, kullanılmış giysiler, yırtılmış veya eskimiş kumaşlar, iplik artıkları gibi ürünleri kapsamaktadır. Bu atıklar genellikle; pamuklu kumaşlar, sentetik kumaşlar (polyester, naylon vb.) yün ve doğal lifler, karışık kumaşlar gibi çeşitlerden oluşmaktadır.

Tekstil atıklarının ileri dönüşüm çalışmaları yapılabilmekte ve böylece yeniden farklı, modern tarzda, tasarımlar yapılabilmektedir (Yücel & Tiber, 2018). Tekstil atık işleme yöntemleri azaltma (reduce), yeniden kullanma (reuse), geri dönüşüm (recycle) ve enerjinin geri kazanımıdır. Bu yöntemlerin amacı, ürünlerin ömrünü uzatmak ve fayda sağlamaktır (Fletcher, 2008).

Tekstil atıklarının geri dönüşümü, çevresel zararın azaltılmasında ve doğal kaynakların korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Geri dönüşüm süreçleri, tekstil atıklarının yeniden işlenmesini, kullanıma uygun hale getirilmesini ve yeniden değer kazanmasını sağlamaktadır. Tekstil atıklarını geri dönüştürmek, çevreye olan zararları azaltmak için önemli bir adımdır.

Geri dönüşüm 4 gruba ayrılmaktadır; birincisi görünüm orijinal haline geri dönüştürülmesi; ikincisi atığın, orijinal halinden farklı bir uygulama alanına sahip olabilen fiziksel, mekanik ve kimyasal özelliklerde yeni bir ürüne dönüştürülmesi; üçüncül geri dönüşüm, atığın basit kimyasallara veya yakıtlara dönüştürülmesi; dördüncüsü geri dönüşüm ise katı atıkların yakılması ile oluşan ısıdan yararlanılmasıdır (Wang, 2006).

Mekanik Geri Dönüşüm toplanan atıkların kesme, şifonöz vb. makinalarla parçalama, tarıklama ve diğer mekanik işlemler ile tekrar liflere dönüştürülmesi sağlanmaktadır (Türemen vd., 2019, s.807). Bu yöntem, tekstil atıklarının fiziksel yollarla yeniden işlenmesini içerir.

Örneğin, eski giysiler kesilerek elyaf haline getirilir ve bu elyaflar yeni tekstil ürünlerinde kullanılmaktadır. Tekstil atıkları kesilerek, öğütülerek ve yeniden iplik haline getirilerek yeni kumaşlar üretilmektedir.

Kimyasal Geri Dönüşüm atıklar depolimerizasyon ile hammadde veya ara ürüne dönüştürülmekte ve bu ürünler farklı amaçlarla kullanılmaktadır (Türemen vd., 2019, s.807). Tekstil atıklarının kimyasal işlemlerle çözülmesini ve yeniden işlenmesini içerir. Özellikle polyester ve diğer sentetik elyaflar için etkili bir yöntemdir. Kimyasal geri dönüşüm, materyalin orijinal yapısını koruyarak daha verimli bir geri dönüşüm sağlamaktadır. Özellikle polyester gibi plastik bazlı kumaşlar, kimyasal geri dönüşümle yeniden kullanılabilir hale gelmektedir.

Upcycling (Yeniden Değerlendirme) İleri dönüşüm, atık veya kullanılmayan malzemelerin değerini artırarak daha kaliteli ve işlevsel ürünlere dönüştürülmesi sürecidir. Bu süreç, geri dönüşümden farklı olarak, malzemelerin kalitesini düşürmeden veya aynı seviyede tutarak, onları daha değerli bir hale getirmeyi amaçlamaktadır (Terece vd., 2024 s.1770). Bu yöntem, eski giysilerin veya tekstil ürünlerinin yeni ve değerli bir ürüne dönüştürülmesidir. Örneğin, bir eski pantolon, çanta veya aksesuar gibi farklı bir ürüne dönüştürülebilir. Bu süreç, sadece materyalin geri kazanımını değil, aynı zamanda estetik bir dönüşüm sağlamayı da amaçlamaktadır.

Sanatsal Geri Dönüşüm: Kullanımı tamamlanmış ürünlerin farklı çeşitli tekniklerle yeniden üretilme sürecine geri dönüşüm denilmektedir. Geri dönüşüm, ekoloji, sürdürülebilirlik ve ekosistem birbiriyle ilişkili önemli rolleri olan kavramlardır (Birinci & Feyzoğlu, 2022, s.1427). Tekstil atıkları, yalnızca yeniden kullanılmakla kalmaz, aynı zamanda sanat eserlerine dönüştürülebilir. Moda dünyasında ve çeşitli sanat alanlarında, eski kumaşlar ve giysiler, farklı tekniklerle işlenerek yeni bir değer kazanmaktadır.

Tekstil Atıkları İçin Sürdürülebilirlik ve Yaratıcılık

Sürdürülebilirlik, “Ekolojik denge ile ekonomik büyümeyi birlikte alan, hem doğal kaynakların etkin kullanımını sağlayan ve çevresel kaliteye önem veren hem de gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını tehlikeye sokmaksızın bugünkü ihtiyaçlarını karşılayabilen bir modeldir” (Hayta, 2009, Yücel & Tiber, 2018: 371). Tekstil ve moda endüstrisi dünyanın en eski ve en büyük sektörlerinden biridir. Günümüzde moda endüstrisi çevreye en fazla zarar veren sektörlerdendir (Mangır, 2016, s.147).

Hızlı moda anlayışı, aşırı üretim ve tüketimle birlikte, tekstil atıkları önemli bir çevre sorunu haline gelmiştir. Bu atıkların doğru şekilde yönetilmesi, geri dönüştürülmesi ve yaratıcı bir şekilde yeniden değerlendirilmesi, sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunmanın anahtarıdır. Tekstil atıklarını değerlendirme konusunda hem sürdürülebilirlik hem de yaratıcılık büyük bir rol oynamaktadır.

Tüketiciler, sürdürülebilir tüketim alanında birçok tüketim yoluna başvurmaktadır. Azaltmak, onarmak, tekrar kullanmak, geri dönüştürmek bazen de tüketmemek sürdürülebilir tüketim yolları olarak benimsenmektedir. Atık, elden çıkarma, atık üretmeme, yeniden kullanma, yeniden amaçlandırma, tamir-bakım ve döngüsellik gibi tüketimin son aşamaları ise tüketim çeşitliliğinin ihmal edilen tarafıdır (Lee vd., 2018, Ağlargöz, 2022: 2458)

Tekstil atıklarının geri dönüşümü, çevreye olan olumsuz etkileri azaltarak, bu atıkların birer sanat eserine dönüştürülmesiyle estetik bir boyut kazanmaktadır. Bu süreç, sadece geri dönüşümün değil, aynı zamanda insan yaratıcılığının da sınırlarını zorlamaktadır. Sanat, toplumu çevre sorunlarına duyarlı hale getirebilir ve geri dönüşümün yalnızca bir zorunluluk değil, aynı zamanda yaratıcı bir fırsat olduğunu göstermektedir.

Tüketici sonrası tekstil atıklarının geri dönüşümü ve alçı duvar panosu sanatı, yaratıcı ve çevre dostu bir yaklaşımın birleşimi olarak sürdürülebilirlik adına önemli bir adım atılmasına olanak tanımaktadır. Bu tür çalışmalar, sadece atıkların değerlendirilmesine katkıda bulunmakla kalmaz, aynı zamanda insanlar için estetik ve fonksiyonel açıdan değerli eserler üretilmesini sağlamaktadır.

Alçı duvar panosu sanatı, iç mekanlarda kullanılan malzemelere sanatsal bir dokunuş katarken, geri dönüştürülmüş tekstil atıkları kullanmak, doğal kaynakları koruyarak daha sürdürülebilir yaşam alanları yaratma amacına hizmet etmektedir. Yaratıcılık, tekstil atıklarının yeniden kullanımı ve değerlendirilmesinde önemli bir faktördür. Tasarımcılar ve sanatçılar, eski giysilerden veya kumaşlardan yeni ve benzersiz ürünler yaratmaktadır. Bu, sadece atıkları azaltmakla kalmaz, aynı zamanda sıra dışı tasarımlar ve sanat eserleri ortaya koymaktadır. Yaratıcı uygulama alanları;

Tasarımında yeniden kullanım, eski giysilerden yeni koleksiyonlar yaratmak, özellikle vintage ve upcycling (yeniden kullanım) hareketleriyle popüler hale gelmiştir.

Tasarımcılar, eski giysileri moda için uygun hale getirerek hem atıkları değerlendirir hem de sürdürülebilir moda anlayışına katkıda bulunmaktadır

Tasarımda geri dönüşüm, ürünün yeni malzeme veya elyaf olarak geri dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Geri dönüşüm, ürünün kalitesinin başlangıçtaki ürüne kıyasla azalmasıyla (downcycling) ürünün kalitesi ve değeri bu dönüşümde artıyorsa (upcycling) anlamına gelmektedir (Niinimaki, 2013, s.18).

Sanat ve enstalasyonlar; sanatçılar, tekstil atıklarını heykel, alçı duvar panoları, veya büyük boyutlu enstalasyonlar yaratmak için kullanabilir. Kumaş artıklarıyla sanat kumaş kolajı farklı kumaş türlerinden, renklerinden ve desenlerinden kolajlar yaparak sanat eserleri oluşturulabilmektedir.

Ev dekorasyonunda yeniden kullanım, kumaş parçaları, heykeller ya da mobilya kaplamaları yapmak için kullanılabilir. Eski kumaşlar, yastık kılıfları, halılar, perdeler gibi ev dekorasyon ürünlerine dönüştürülmektedir. Bu, hem estetik açıdan çekici hem de sürdürülebilir çözümler sunmaktadır. Çantalar ve sepetler tekstil atıkları kullanarak, çeşitli boyutlarda çantalar, torbalar ve sepetler üretilmektedir. Bu tür ürünler günlük yaşamda kullanabileceğiniz şık ve pratik eşyalara dönüşebilmektedir.

Bebek ürünleri eski kumaşlardan bebek örtüleri, oyuncaklar veya bebek elbiseleri yapılabilir. Bu, özellikle organik ve güvenli kumaşlar tercih edilirse çevre dostu bir alternatif oluşturmaktadır. Küçük kumaş parçalarından torbalar yaparak, bu torbalarla bitkiler için yerel bahçelerde kullanılacak organik toprağa sahip çuvallar elde

edilebilmektedir. Toplumda ihtiyaç sahiplerine yardımcı olmak için, tekstil atıklarıyla şal, örtü ya da giysi gibi hediyeelik eşyalar üretilebilmektedir. Tekstil atıkları, modaaya uygun, şık ve sürdürülebilir koleksiyonlar oluşturmak için kullanılabilir.

Tekstil atıklarından yeni yüksek teknolojik ürünler; geri dönüştürülmüş tekstil materyalleri, spor giyim, yalıtım malzemeleri veya otomotiv sektöründe kullanılabilir malzemelere dönüştürülebilmektedir. Bu, inovasyon ve teknolojiyle birlikte tekstil atıklarının ekonomik değeri kazanmasını sağlamaktadır.

Tekstil Atıkları ile Alçı Duvar Panosu Sanatı ve Önemi

Alçı duvar panosu sanatı, hem estetik hem de çevresel açıdan pek çok avantaj sunmaktadır. Sürdürülebilirlik, tekstil atıklarının değerlendirilmesi, doğal kaynakların korunmasına yardımcı olmakta ve atıkların çöp sahalarına gitmesini engellemektedir. Yaratıcılığı artırmada, geri dönüşüm malzemeleri, sanatçılara yaratıcı bir şekilde düşünme ve tasarımlarını özgürce geliştirme fırsatı vermektedir.

Farklı dokular, renkler ve formlar kullanılarak benzersiz ve etkileyici duvar panoları oluşturulmaktadır. Eşsiz ve özgün eserler oluşturmada, alçı panolar, tekstil atıkları ile yapılan işlemler sayesinde benzersiz ve kişisel sanat eserleri oluşturulmasını sağlamaktadır. Çevresel etkiyi azaltarak geri dönüşümle eski malzemelerin tekrar kullanılması, atık miktarını azaltır ve doğal kaynakların daha verimli kullanılmasına yardımcı olmaktadır.

Geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik temalı panolar, toplumsal sorumluluk bilincini arttırmakta ve çevreyle ilgili önemli mesajlar vermektedir.

Sanatçılar, geri dönüşüm malzemeleriyle yaratıcı çalışmalara hem görsel hem de toplumsal olarak anlam taşıyan eserler ortaya koymaktadır. Aynı zamanda panolarda zengin ve detaylı görseller oluşturulmasına olanak tanımaktadır. Kumaşın dokusal özellikleri, alçının kabartma özelliğiyle birleşerek farklı bir estetik yaratmaktadır. Hem geleneksel hem de modern tarzda tasarımlar yapılabilmektedir. Günümüzde bu tür teknikler, özellikle iç mekanlarda dekoratif öğe olarak kullanılmaktadır. Kumaş ile yapılan alçı duvar panosu sanatı, hem geleneksel hem de çağdaş anlamda estetik bir ifade biçimi sunmaktadır.

Alçı ve Geri Dönüştürülmüş Malzemeler ile Sürdürülebilir İç Mekanlar

The Circular House (Hollanda): Hollanda'da, sürdürülebilir yaşam ve çevre dostu malzemeler üzerine yapılan tasarımlar arasında geri dönüştürülmüş kumaşlar ve alçı kombinasyonları sıklıkla kullanılmıştır. Bu evde kullanılan duvar panoları, geri dönüştürülmüş malzemelerin hayat bulduğu ve estetik açıdan zenginleştirildiği örneklerden biridir.

Şekil: 1 Geri dönüştürülmüş duvar panosu

Kaynak: <https://www.arkitera.com/haber/hollanda-tasarim-haftasinda-100den-fazla-surdurulebilir-yapi-malzemesiyle-insa-edilen-ev/>

Mekân Duvarlarında Kumaş Alçı Panoları:

Herzog & de Meuron (İsviçre): Bu ünlü mimar grubu, birkaç projelerinde kumaş alçı duvar panolarını kullanmıştır. Kumaş, alçıyı sıkıştırarak farklı yüzey dokuları yaratırken mekâna zarif bir atmosfer ekler. Kumaşların kullanımı, özellikle modern ofislerde, galerilerde ve sanat merkezlerinde yaygınlaşmaktadır.

Şekil: 2 Geri dönüştürülmüş duvar panosu

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/hseyindin/herzog-de-meuron/>

ALÇI DUVAR PANOSU SANATININ UYGULAMA YÖNTEMLERİ

Alçı Pano Sanatında Kullanılan Materyaller

Alçı: En temel malzeme olup, yüzeye işlenerek istenilen doku oluşturulmaktadır. Doğal kumaşlar, doğal alçı ile birleştiğinde, organik ve estetik bir görünüm elde edilmektedir. Şekil verme kolaylığı ile alçı, yoğun yapısı sayesinde çok ince detaylar veya büyük hacimli şekiller yaratmayı kolaylaştırmaktadır. Alçı ile sertleşen kumaş uzun süre dayanan estetik çözümler sunmaktadır.

Alçı geçmiş zamanlardan bu yana farklı işlev ve amaçlarla birçok alanda kullanılmaktadır. Mısırlılar piramitlerin yapımında büyük taşların kaydırılması amacıyla, Yunanlılar döneminde ise alçı heykel ve süsleme gibi alanlarda alçı kullanmışlardır. Günümüzde ise alçının; tarım, tıp, gıda ve yapı gibi birbirinden bağımsız birçok alanda yer bulmuştur (Bedir ve İpekçi, 2021: 13).

Tekstil Atıkları: Tüketici sonrası kullanılan deforme olan delik oluşan atık pamuklu çarşaflar toplanmıştır. Bu kumaşlar alçının içine serpilerek, dokusal bir derinlik ve estetik bir görüntü elde edilmektedir.

Şekil: 3 Tekstil Atıkları

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Boya ve Pigmentler: Alçı üzerine yapılan çalışmalarda renkli boyalar ve pigmentler kullanılarak, panoların görsel etkisi artırmaktadır.

Tasarım ve Planlama

Tema Belirleme: İlk aşamada, alçı pano için bir tema belirlenmiştir. Pano üzerinde yer alacak desenler ve kompozisyon değerlendirilmiştir. Bu çalışmada atık pamuklu çarşaflar siyah renk (aktardan alınan toz) boya ile boyanmıştır.

Şekil: 4 Kumaş boyama

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Sodyum hipoklorit (NaClO) ile bitki yaprakları kullanılarak yaprak baskı yapılmıştır. Kumaş yüzeyinde renk açılmaları meydana gelmiş yaprak desenleri oluşmuştur.

Şekil: 5 Kumaş baskı çalışmaları

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Yaprak desenleri kumaş yüzeyine belirli kompozisyonda yerleştirilmiştir.

Şekil: 6 Kumaş baskı çalışmaları

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Alçı Karışımı Hazırlama

Alçı, uygun kıvamda ve dayanıklılıkta olmalıdır. Karışımında kullanılan su miktarı, alçının sertliğini etkilemektedir. Alçı ve su karıştırılır. Karışım pürüzsüz olmalı ve içinde topaklanma olmamalıdır. Uygulamalarda her bir tablo için 2 m atık kumaş, yarım kilo alçı, 2 litre su, 1 çay bardağı tutkal kullanılmıştır.

Şekil: 7 Alçı karışımı hazırlama

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Kumaş Seçimi Kumaş, doğal ya da sentetik malzemelerden olabilmektedir. Kumaşın deseni ve rengi, eserin görünümünü etkileyen önemli faktörlerdendir

Alçı Uygulaması: Alçı, kumaşı hem sabitlemekte hem de ona estetik bir derinlik ve dokusal bir yapı kazandırmaktadır. Alçının doğru kıvamda olması, kumaşın düzgün bir şekilde yerleşmesini sağlamaktadır. Kumaşlar alçılı suya batırılmıştır. 10 dk bekletilmiştir. Kumaşlar sıkılarak tuvalin üzerinde şekil ve desen verilmiştir. Tuval yüzeyine tutkal sürülür ve istenilen şekil veya doku oluşturulmuştur. Tuvalin üzerine kumaşlar yerleştirilerek doku zenginleştirilmiştir.

Tekstil Entegrasyonu: Bu işlem, kumaşın desenini ve dokusunu tuvalin yüzeyine aktarmayı sağlamıştır.

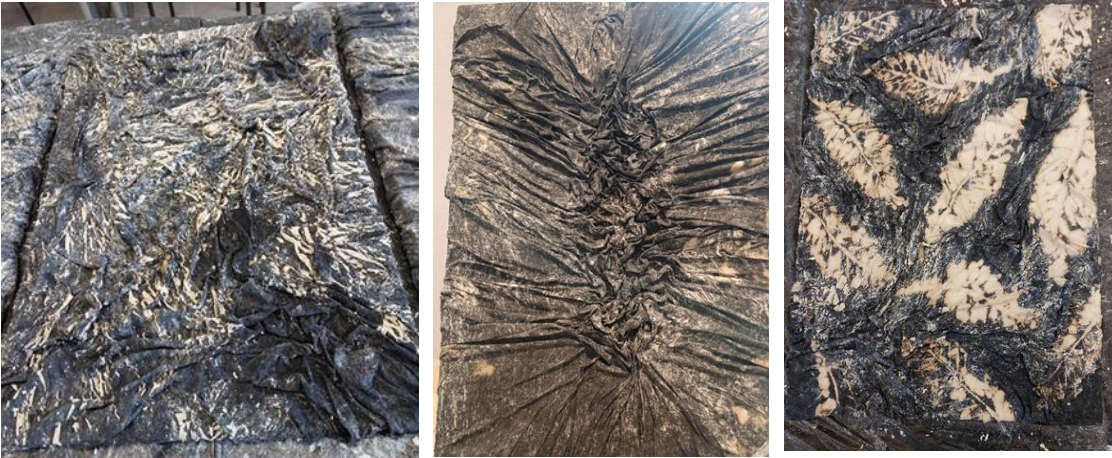
Dokusal katmanlar tekstil atıkları, alçının içine entegre edilerek farklı pürüzlü bir doku oluşturulmuştur. Tekstil atıkları, alçı duvar panosunun üzerine yerleştirilerek, farklı renkler ve desenler ortaya çıkmaktadır. Bu yöntem, görsel olarak ilginç ve dokusal olarak zengin bir deneyim sunmaktadır. Kumaşla alçı üzerine eklenen detaylar, zengin dokular ve görsel efektler oluşturulmaktadır. Sanatçı, alçı üzerinde çeşitli kabartmalar yaparak eseri daha dinamik hale getirebilmektedir.

Sıkılaştırma ve Kuruma: Alçı, kumaşla birleşince sertleşmiş ve panonun şekli oluşmuştur. Kuruduktan sonra, panonun düzgünleşmesi ve güçlü olması için zımparalanmıştır. Zımpara ile istenmeyen çıkıntılar ve pürüzler giderilmiştir.

Şekil: 8 Alçı kumaş entegrasyonu

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

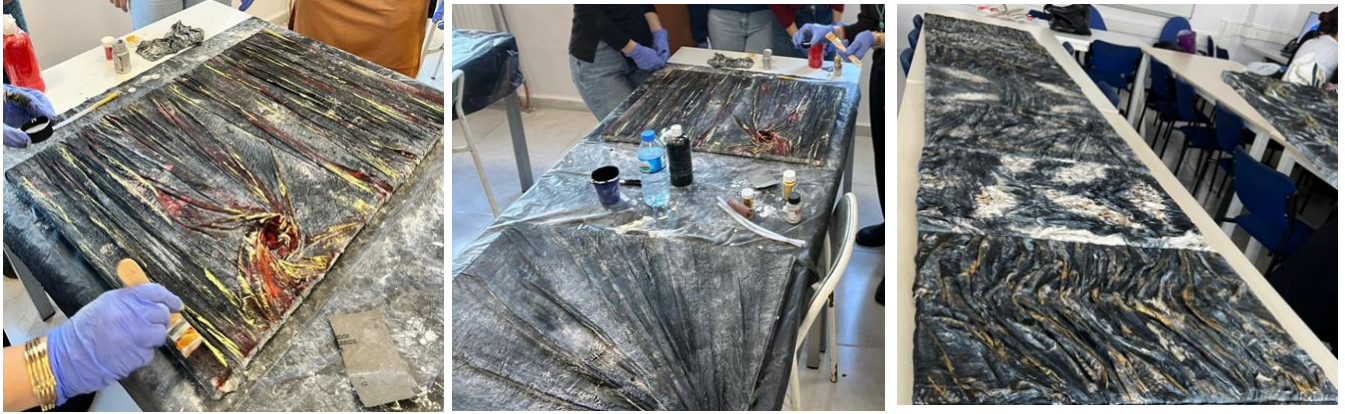
Şekil: 9 Alçı kumaş entegrasyonu

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Boyama ve Dekorasyon: Alçı pano genellikle çeşitli boylarla renklendirilmiştir. Boyama işlemi için akrilik veya su bazlı boyalar tercih edilmiştir. Kumaş ve alçı birleşiminden oluşan yüzey, boylarla zenginleştirilmiştir.

Dekoratif Dokunuşlar: Panonun son aşaması olarak altın yaldız, metalik boylar, vernikleme veya başka dekoratif teknikler uygulanmıştır. Ayrıca, altın varak, metalik boya veya doğal pigmentler ile panoya farklı renk tonları ve derinlikler eklemiştir. Eser kuruduktan sonra, gerekli boylar, doku güçlendirmeleri veya korunma işlemleri yapılmıştır. Böylece duvar panosu hem görsel olarak şık hale gelmiş hem de uzun ömürlü olmuştur.

Şekil: 10 Zımparalama ve boyama çalışmaları

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

SANAT PRATIĞİ İÇERİSİNDE TEKSTİL ATIKLARININ KULLANIMI ALÇI DUVAR PANOSU UYGULAMA ÇALIŞMALARI

Sanat, nesnelere sınırsız biçimde içinde barındıran bir alan, bir yol, bir yol gösterici hatta bir evren durumundadır. Geri dönüşüm ile sanatı, ilk teşkil ettiği durumdan bağımsız yada bağımlı bir şekilde evrilebilen, içinde taşıyabilen ve sonucunu değiştirebilen bir oluşum olarak kurgulayabiliriz. Bu oluşum, içerisindeki sayısız malzeme yada sayısız teknik birleştiğinde kazandığı anlam ile birlikte var olarak yaşam alanlarına kattığı ekolojik kazanımlar da önemlidir (Birinci & Feyzoğlu, 2022, s.1426).

“Sanat, toplumun diğer alanlarındaki yaratılarıyla birlikte gelişmekte, onları etkilemekte ve onlardan etkilenmektedir. Yeni toplumun sanatçısı, yeni duygu ve düşüncelerini biçimlendirmede dilini yaratmada: yeni teknik ve malzemelerden yararlanmaktadır. Bu yeni teknik ve malzemeler sanatçıyı' yeni plastik dil yaratmaya itmekle ve sanatta iki yanlı bu alışveriş ve etkilenme hep devam etmektedir” (Bulat, 2007, s.85). Dönüşüm süreci içerisinde atık materyallerden sanat üretimi, atık nesnelere geriye dönüştürülmesi, sanatsal üretimin bir fikri ve ürünü olarak kavramsal ilişkilerin pratiğinden meydana gelmektedir. Geri dönüşüm sanat kavramı, sanatçının materyal ile etkileşimi sonucu, estetik kaygılarla beraber eleştirel fikirleri içerisinde barındırmaktadır. Sanatsal uğraş içerisinde, atıkların geri dönüşümünde birçok anlam vardır. Bu sanatta önemsiz veya atık kullanımından daha önemli bir şeye giden bir yoldur. (Zengin & Bulat, 2022, s.267). “Sanatçı hızla değişen dünyanın sorunlarıyla ilgili olmak ve dönüştürme, yeniden üretme mantığıyla hareket etmek durumundadır” (Kaya & Bulat, 2022)

Geri dönüşüm ile amaçlanan sürdürülebilirlik gündelik eşyalarda görülebildiği kadar sanatsal çalışmalarda da rastlanmaktadır (Birinci & Feyzoğlu, 2022, s.1426).

Sanattaki değişim ve gelişim sürecinde sanatçı da bu durumdan kendine ayrılanı almıştır. Çağdaş sanatçılar çalışmalarında kendi açılarından bakarak gerçekliği yeniden değerlendirmektedir. Konular derinlemesine seçilerek irdelenmekte, kullanılan malzeme ve teknikler bu duruma göre seçilmektedir. "Malzeme yelpazesinin çeşitliliğinin hiç durmadan arttığı günümüzde, sanatçılar yeni sentezler oluşturma fırsatı yakalayabilmektedir. Böylelikle sanatçı maddenin bu strüktüel şeklinde kendi iç yansımalarını da ulaştırmıştır" (Turani, 2003: 40). “Tüketimdeki hızlı artış, aynı şekilde kirliliğinde artışına sebep olmuştur. Günümüz sanatına baktığımızda, bu kirliliği oluşturan atıklar sanat malzemesi olarak kullanılmaya başlanmıştır” (Zırhlı, 2009: 73).

Yeniden kullanım kavramı, çeşitli hedefler için üretilmiş malzemelerin yaşam döngüsü içerisinde tekrar ele alınıp yeniden kullanılacak bir tekstil veya giyim nesnesine ya da sanatsal bir objeye dönüştürülerek kullanımı şeklinde değerlendirilir ve kullanım ömrünü tamamlayan ürünün ne şekilde kurtarılacağı de düşünülerek yenilenmelidir (Koşar, Gezicioğlu & Yalçın, 2021: 724). Eskiyen, yırtılan ya da kullanılmayacak durumda olan tekstil ürününün atılmadan yeniden kullanımını sağlayan alçı duvar panosu uygulama çalışmaları yer verilecektir. günümüz sanat anlayışı ve sürdürülebilirlik bağlamında ilişkilendirildiği ve yeni önerilerin sunulduğu araştırmada; araştırma yöntemlerinden biri olan uygulamaya dayalı örnekler aşağıda sunulmuştur (Şekil:11-12-13-14-15-16-17-18).

Şekil: 11-12 Tekstil atıkları ile alçı duvar panoları
Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

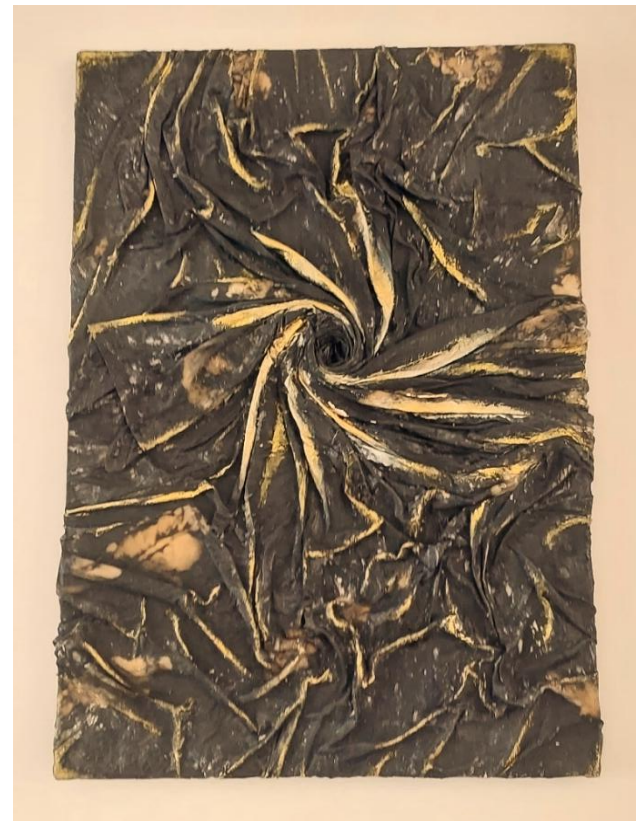

Şekil: 13-14 Tekstil atıkları ile alçı duvar panoları
Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Şekil: 15-16 Tekstil atıkları ile alçı duvar panoları
Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Şekil: 17-18 Tekstil atıkları ile alçı duvar panoları
Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

SONUÇ

Tüketici sonrası tekstil atıkları, çevresel anlamda büyük bir tehdit oluşturmasına rağmen, geri dönüşüm ve yaratıcı sanat uygulamaları ile bu atıkların değerlendirilmesi mümkün hale gelmektedir. Alçı duvar panosu sanatı, tekstil atıklarının sanatsal bir biçimde yeniden kullanılması için ideal bir alan sunmaktadır.

Bu süreç, yalnızca çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sanatçılara farklı ifade biçimleri sağlamaktadır. Bu tür yaratıcı geri dönüşüm çalışmaları, sanatsal çalışmalara yeni bir soluk getirirken aynı zamanda çevreyi korumaktadır.

Alçı duvar panosu sanatı ise, estetik değer yaratmanın yanı sıra, malzeme kullanımının ve geri dönüşümün sanatsal bir biçime dönüşmesini sağlamaktadır. Alçı duvar panosu sanatı atıkları yaratıcı ve estetik bir biçimde yeniden kullanma imkanı sunmaktadır. Alçı ve tekstil birleşimi, hem görsel hem de dokunsal anlamda güçlü bir etki yaratmaktadır. Farklı kumaş türlerinin alçıyla birleşmesi, izleyiciye farklı duyuusal deneyimler sunmakta, özgünlük ve yaratıcılık, her tekstil atığı kendine özgü bir dokuyu temsil etmektedir. Bu sayede her çalışma benzersiz ve özgün olmaktadır. Tasarımcılar, geri dönüştürülmüş malzemelerle benzersiz ve estetik ürünler tasarlayarak, tüketicilere sürdürülebilir ürünleri sunmaktadır.

Sonuç olarak, tekstil atıklarının geri dönüşüm oranlarını artırmak, sadece endüstri düzeyinde değil, bireysel ve toplumsal düzeyde de farkındalık gerektiren bir süreçtir. Bu konuda sorumluluk alması, sürdürülebilir bir geleceğe katkı sağlayacaktır. Alçı duvar panosu sanatı, hem çevre bilincinin artırılmasına hem de sanatsal yaratıcılığın teşvik edilmesine katkı sağlayan önemli bir alan olarak öne çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

- Ağlargöz, F. (2022). Sürdürülebilir Tüketimde Yeniden Amaçlandırmanın Görsellerle Anlamlandırılması. *Alanya Akademik Bakış*, 6(2), Sayfa No.2457-2479.
- Bedir, Z., & İpekçi, C. A. (2021). Yapı Malzemesi Özeline Atık Alçılara Yönelik Bir İnceleme. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(1), 13-21.
- Birinci, A & Feyzoğlu, T. E. (2022). "Geri Dönüşüm Kavramının Sanat ile Cam Malzeme Üzerinden Değerlendirilmesi". *idil*, 98 Ekim: s. 1425–1433.
- Bulat, M. (2007). Modern heykelin doğuşu. *Sanat Dergisi*, (11), 83-89.
- Cuc, S., Vidovic, M., (2011). Environmental Sustainability through Clothing Recycling, Operations and Supply Chain Management, 4, 2/3, 108-115.
- Fletcher, K., (2008). Sustainable Fashion and Textiles, Design Journeys, Earth Scan, London, UK.
- Hayta, B.A., (2009). Sürdürülebilir Tüketim ve Aile, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi. 13(3). 69-83.
- Kaya, İ., & Bulat, M. (2022). Kampüs alanındaki kurumuş bir ağacın sanat nesnesine dönüşüm süreci ve olasılıklar. *The Turkish Online Journal Of Design, Art And Communication –Tojdac*, 141.
- Koşar, S. T. A.; Gezicioglu, F. Y. & Yalçın, M. B. (2021). Üniversitelerin Tekstil ve Moda Tasarımı Öğretim Programında Artan/Artık/Atık Malzemenin Geri Kazanımı ve Sürdürülebilirliği Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Studies Dergisi*, 16(2), 719-741.
- Kozak, M. (2010). Tekstil atıkların yapı malzemesi olarak kullanım alanlarının araştırılması. *Yapı Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 6(1), 62-70.
- Lee, M. S.W., Dewhurst, T., & Cherrier, H. (2018). "Introduction to the Special Section: The Domain and Intersection of Anticonsumption, Marketing, and Public Policy". *Journal of Public Policy & Marketing*, 37(2): 189-194.
- Mangır A. F. (2016). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Yavaş Ve Hızlı Moda. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi Cilt:19 41.Yıl Özel Sayısı, 143-154
- Muthu SS. (2018). Sustainable Innovations in Recycled Textiles. 1st ed. Singapore, Springer Nature.
- Niinimäki, K., (2013). Sustainable Fashion: New Approaches, Aalto ARTS Books, Helsinki.
- Terece, M. C., Metlioğlu, H. H., & Gözene, H. Y. (2024). Sürdürülebilirlik Kapsamında Dokuma Tasarım Numunelerinin Giysi-Aksesuar-Ev Tekstili Ürünlerine Dönüştürülmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 11(111), 1768-1781.

Türemen, M., Demir, A., & Özdoğan, E. (2019). Tekstil endüstrisi için geri dönüşüm ve önemi. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 25(7), 805-809.

Turani, A. (2003). "Çağdaş Sanat Felsefesi" (4. Baskı), İstanbul, Remzi Kitabevi, 40.

Üçgül, İ., & Turak, B. (2015). Tekstil katı atıklarının geri dönüşümü ve yalıtım malzemesi olarak değerlendirilmesi. *Academic Platform-Journal of Engineering and Science*, 3(3).

Wang, Y. (2006). Chapter 1. Introduction, in "Recycling in Textiles", Ed. Wang Y., Woodhead Publishing Ltd., Cambridge, UK.

Wang Y. (2006). *Recycling in Textiles*, 1st ed. Cambridge, England, Woodhead Publishing Ltd,

Yücel, S., & Tiber, B. (2018). Hazır giyim endüstrisinde sürdürülebilir moda. *Tekstil ve Mühendis*, 25(112), 370-380.

Zengin, M., & Bulat, M. (2022). Atatürk Üniversitesi Kampüsüne Sanatsal Bir Müdahale: Atık Metallerden Heykel Uygulaması. *Asos Yayınevi*, 132.

Zırhlı, K. (2009). "Atık ve Hazır Nesnelerin Sanat Objesine Dönüşümü", Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Resim Ana Sanat Dalı, Mersin, 73.

İnternet Kaynakları

URL-1 <https://www.arkitera.com/haber/hollanda-tasarim-haftasinda-100den-fazla-surdurulebilir-yapi-malzemesiyle-insa-edilen-ev/>

URL-2 <https://tr.pinterest.com/hseyindin/herzog-de-meuron/>